

Á VISTA DAS ILLAS DE ONS NAUFRAXIO DUN BUQUE ROMANO

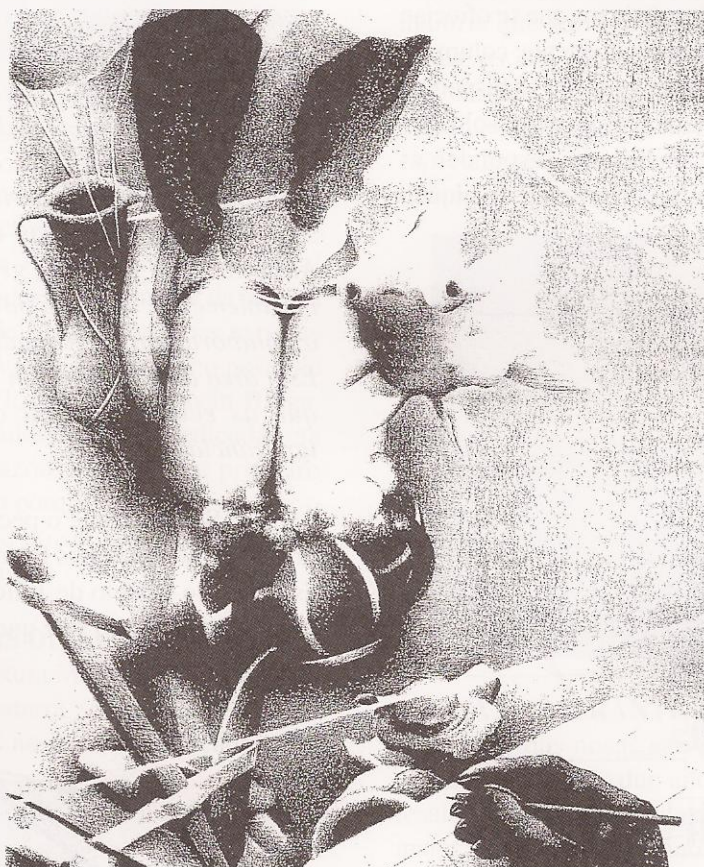
Por: José M.ª Mosquera G.

En 1985, o autor destas liñas depositou no museo provincial de Pontevedra tres cepos de chumbo, de 200 Kg de peso cada un, que servían para lastrar e facer firme a áncora no fondo do mar. En dous destes cepos obsérvase claramente os desgastes producidos polo uso continuado dos mesmos, mentres que o terceiro aparece intacto, tratándose, por tanto, dos cepos correspondentes ás áncoras de babor e estribor e da chamada áncora de “la esperanza” ou tamén de “la misericordia”, normalmente situada a popa para utilizala nos casos de extremo perigo, ao fallar as dúas primeiras áncoras na súa misión de manter firme a situación da nave.

Cinco anos despois, nas inmediacións do Cabo Udra, este mesmo autor descubre un pecio do que parece ser unha nave romana, consistente en dúas cubertas duns corenta metros. Ambas cubertas permanecen separadas perpendicular unha á outra, polo que se deduce que, ou ben ambas pertencen a unha soa nave que, ao desaparecer o costado, caeu a superior sobre a baixa e despois foi deslizándose ata quedar na posición actual, ou ben se trata de dúas naves que se arremeteron coa táctica do esporón e, despois do combate, ambas afundíron...

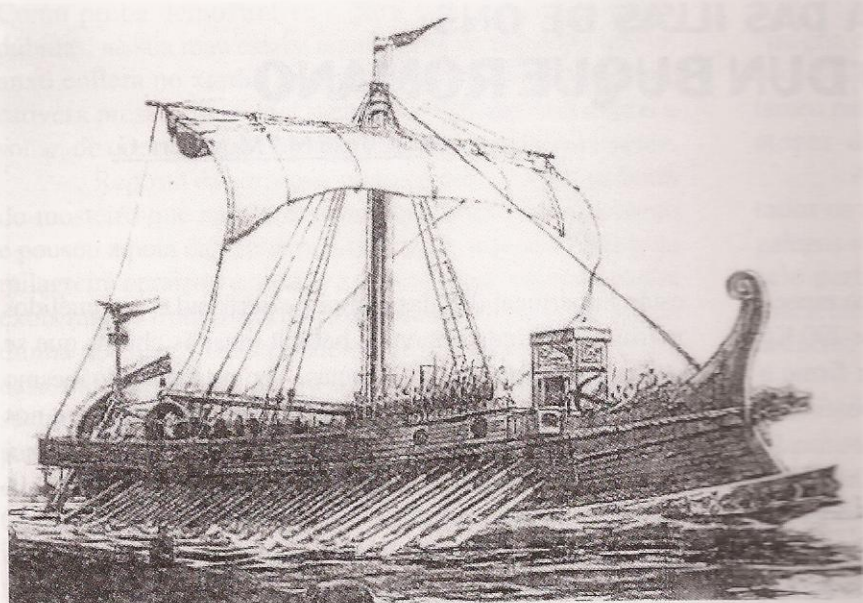
O pecio está cuberto por area grosa e só poden verse algunhas partes cando as correntes producidas polos temporais son favorables ao varrido da area que o cubre. Non foi posible coñecer a manga da nave, pois ao estar as cubertas ladeadas lixeiramente a unha banda, un borde está cuberto pola area, aínda que por estimación pode que teña entre catro e cinco metros de envergadura. Ambas cubertas

están impermeabilizadas con pez e perforadas por anélidos mariños, servindo tamén de hábitat ideal ás chirilas que se presentan en ringleiras compactas. Algúns anacos do mesmo despréndense da nave ao quedar desenterrada, o que nos leva a considerar que se o pecio aínda existe é gracias á cubrición conservadora dunha espesa capa de pez e á succión que a area grosa produce. Mostras desprendidas destes anacos de pez, mesturados con cortiza de carballo, sarmientos de vide e pelo de cabalo para darlle consistencia, foron enviados á Universidade de Santiago por mediación do museo provincial co obxecto de analizalos ao carbono 14 e así poder coñecer a data da nave.

O pecio pode corresponder a unha nave romana de guerra, posiblemente unha “nave longa” do tipo galera “birreme”. Se é así, a importancia do mesmo é enorme, non só por aportar a proba física de que os romanos navegaron por estas costas galegas, senón tamén porque se trataría da única nave de guerra romana atopada no mundo xa que non se atopou ningunha a pesar de que as escuadras romanas e púnicas enfrontadas perdían centenaes delas nos seus combates navais. Ao atoparse só pecios de naves comerciais, deste achado poden obterse

interesantes datos comparativos sobre o arte da construción naval e a súa evolución. Aínda se ignora a maneira de como se distribuían os remeiros para conseguir manter a boga con remos de gran tamaño e peso nas diversas condicións do mar. As grandes naves atopadas no lago Nemi, pertencentes á época de Calígula, fixéronse a imitación das

de guerra para ser empregadas en xogos náuticos imitando combates navais. Aparte de todo tipo de luxos que se ofrecían aos invitados, como eran os baños de auga quente, columnas de mármore, etc., observouse, por exemplo, que xa dispoñían dun grado industrial elevado pois os metais parecen soldados como si se empregase autóxena; os bronzes responden ás esixentes normas DIN, presentando porcentaxes de níquel,

metal descoñecido en Italia, etc. Cando se atoparon, instaláronse en grandes edificacións e constituíron un gran atractivo turístico e consecuentemente económico, ata que na Segunda Guerra Mundial foron completamente destruídas polo fogo ocasionado polos bombardeos americanos. Curiosamente, xunto ao achado das naves atopáronse, entre outras moitas pezas, unha áncora de madeira pero co cepo de chumbo, o que permitiu coñecer a función deste último elemento, xa que a pesar dos moitos atopados polos buzos ignorábase cal era a súa utilidade específica na nave.

Na publicación "GALLECIA 6" de 1.980, aparece un estudio do arqueólogo Fernando Alonso Romero sobre a historia e a arqueoloxía naval en Galicia no que se destaca: "... o feito de que en Galicia non se fixera investigación desta índole e que se non se subsana esta falta haberá <espoliación> e os < investigadores estranxeiros> terán un paraíso inmenso... O único reseñable que se fixo aquí foi a construción das naves BORNA (idade de bronce) e BREOGAN (celta) realizadas polo grupo español de arqueoloxía náutica experimental... En Inglaterra xa non se cuestiona que tiveron un gran comercio naval polo Atlántico con fenicios, gregos e romanos. En Galicia, increíblemente, isto está por demostrar... Que é necesaria a colaboración da Armada e dos arqueólogos navais... Esta área de investigación naval non ten máis limitacións que as económicas ou a falla de comprensión por ignorancia."

Se realmente o pecio é dunha galera romana, a pregunta que debemos formularnos é a seguinte ¿Pertence ás naves do periplo de Julio César polas nosas costas? O tempo entón o dirá se é que aínda existe para ese entón.

